

Dogodki po širnem svetu

Vode Rumene reke prinašajo smrt

Kitajska reka Hoangho je prestopila bregove in povzročila silne poplave, pri katerih je izgubilo življenje nad 50.000 ljudi

Hiše proti potresom na Japonskem

Velike potresne katastrofe, ki se na Japonskem tako pogosto ponavljajo in povzročajo velikansko škodo, so nagnile japonsko vlado, da je razpisala prav posebno tekmovanje. Posebna vladna komisija, ki ji načeljujejo ministrski predsednik in ministri za socialno skrbstvo in javne zgradbe, je razpisala zelo visoko nagrado za hišo, ki bo izdelana tako prožno, da vzdrži tudi najhujše potresne sunke, ne da bi se zrušila. Drugo nagrado, ki je tudi zelo visoka, dobi oni, ki izdelajo tisti prožni material iz gmote, ki ne gori. Mimo tega se pri razpisu teh nagrad naglašajo, da ne prihaja kar nič vpostev visokost stroškov za prožno konstrukcijo in negorljivo gmoto.

Pod zemljo živeče ljudstvo

V gorovju Matmati blizu stare Kartagine v Severni Afriki živi 35.000 ljudi pod zemljo. Šele kadar človek umrje, ga prinesejo iz votline, da ga pokopljejo. Zgodovinska raziskavanja so dognala, da se je to čudno bivališče toliko ljudi začelo v dobi Cezarjevih pohodov zoper Kartagino. Predniki sedanjih prebivalcev so takrat iskali zavetja v podzemskih jamah in tam preživeli vsa obleganja rimskih čet. Kar so takratni begunci uredili pod zemljo, sestavljajo v bistvu še danes podzemsko mesto jamarjev. V ženskih sobah stoje kolovratni in številne posode za kuhinjo. Poleg njih pa ogromni vrči z olivnim oljem, dateljni, smokvami in drugimi sadovi. Prebivalci so pravoverni muslimani. Človek bi mislil, da ti ljudje sovražijo tujce, ker je njihovo bivanje tako

nenavadno. V resnici pa so mirni, dobri in gostoljubni ljudje.

Sovražniki in prijatelji golobov brez gospodarja

Na Francoskem so zadnje čase ugotovili, da je nujno potrebno, da zaščitijo številna zgodovinska in umetniška poslopja pred nevarnostjo razpada, ki jim grozi od golobov. Nepobitna resnica je namreč, da te nedolžne živalce pripravljajo v nevarnost največje stavbinske umetnine s tem, da v 24 urah prav pogosto opravljajo svojo telesno potrebo po golobje. Golobje so si poiskali svoje domove v tihih, varnih kotičkih znamenitih katedral in drugih sloviti poslopjih, po glavah kipov na fasadah, v reliefih in drugih okrasih. Reč je taka, da golobji gnoj razje mehki kamen, golobji krempelj pa, dasi niso ostri, pomagajo pri tem naravnem razjedanju. Na fasadi katedrale v Rouenu, ki je slovito delo gotške umetnosti, so že močno razjedeni oboki, a nosovi in ušesa svetnikov bodo tudi kmalu do nespoznanja okrnjeni. Na slavlolu zmagoslavja v Parizu so mirne živalce že močno poškodovale velike reliefe, po katerih bivajo nemotene kljub močni večerni razsvetljavi; takisto tudi velike sohe, ki krasijo Louvre. To je samo nekoliko primerov. Zaradi tega je nastalo vprašanje, ali naj pustijo, da umetnine kmalu razpadejo, ali naj golobje še dalje tako živijo. In o tej reči se v javnosti živahno razpravlja. V takem položaju se je naključilo nekaj nepričakovane. Neki kragulj je z bistrim očesom iztaknil, da biva na 109 m visokem stolpu sv. Mihaela v Bordeauxu nešteto golobov. In ker je spoznal, da tam gori ni

žive duše, zahaja dan za dnevom h golobom na obisk. Ljudje so ogorčeni, ker padajo vsak dan krvavi kosci golobov iz višine, in cestarji najdejo vsako jutro ostanke kraguljevih gostij po gredicah in grmovju. Javno mnenje je razpaljeno in eni zahtevajo, da bi nastavili krivolocnemu roparju past, kakor se je bilo nekoč že zgodilo, drugi pa prosijo, naj postavijo v zvonic ostrostrelca, ki bo kragulja pihnil. Tretji spet žele, naj oblastva golobe polove in jih razdele med brezposelne. Zupanstvo se v tej stiski še ni odločilo, kaj bi bilo najbolje ukreniti.

Poveljnik „Normandie“

Kapitan René Pugnet, ki mu bodo Francozi poverili vodstvo svoje nove palače na vodi

Tragedija brezdomcev

V predmestju Užboroda je te dni zgorel senik, v katerem je prenočevalo kakšnih 20 brezdomcev. Senik je stal kakšnih 300 metrov od užborodskega kolodvora in je bil last neke zadruge. Proti peti uri zjutraj je začelo goret in kmalu je bilo sedem objektov v plamenu. Čuvaj, ki je imel stražo, je nemudoma pozval gasilce, ko pa so ti prispeli na kraj nesreče, je bilo že prepozno. Izpod razvalin so potegnili zogle- nate trupla 15 žrtev. Ogenj so baje zaneli delavci, ki so kuhali zajtrk.

Telefon ne bo več izpreminjal človeškega glasu

Angleškim strokovnjakom se je posrečilo razrešiti problem v telefoniji, o katerem so vesčaki že dolgo razpravljali in ga izkušali uspešno razrešiti. Doslej ni bilo mogoče, da bi se po telefonu podajal človeški glas v vseh odtenkih osebnega značaja. Zdaj pa se je posrečilo izdelati postopek, ki bo omogočal, da se bo razgovor po telefonu prav tako slišal kakor pogovor v sobi, to je brez vseh postranskih šumov in brez vsakega izpreminjanja glasu govorečih. Prvi poizkusi takega govorjenja po telefonu so se vršili nedavno med Londonom in Aberdeenom. Pri teh pogovorih se je škotska izgovorjava angleščine slišala v vseh odtenkih jako razločno. Zdaj bodo na vseh važnejših tele-

fonskih angleških progah in zvezah uvedli te nove naprave, ki omogočajo tako brezhiben in točen prenos človeškega glasu. Angleška telefonska družba je tudi izjavila, da je pripravljena razodeti tajnost novega izuma telefonskim družbam drugih dežel, da bi se na ta način izboljšali telefonski pogovori na svetovni telefonski mreži.

Reillyjev račun

Branitelj Bruna Riharda Hauptmanna v flemingtonskem procesu, advokat Reilly, je te dni obiskal svojega klijenta v celici smrti v Trentonu ter mu je predložil račun za svojo obrambo. Reilly zahteva za zagovornišvo 25.000 dolarjev. Hauptmann je advokatu pojasnil, da nima denarja, nakar je Reilly izjavil, da bo zahteval denar od Hauptmannove žene, odnosno iz fonda, ki so ga širom Amerike nabirali za Hauptmannov proces.

Nov višinski rekord za balone

Poljski letalec, stotnik Burzynski, ki je zmagal v zadnjem tekmovanju za Gordon-Bennettovo nagrado, je te dni dosegel s svojim balonom in odprto gondolo 9500 m višine. S tem je posekal vse dosedanje višinske rekorde za balonske vožnje. Največji mraz na tem poletu je bil 49 stopinj. Burzynski in njegov spremljevalec so se morali obdati z električno segrevanimi blazinami, ki so jih zaščitile pred mrazom.

„Morro Castle“ in posledice

Drugi radijski častnik na zgoreli ameriški ladji „Morro Castle“ George Allagha je skušal izvršiti samomor zaradi hudih pritožb, ki so jih prejela oblast proti njemu in njegovemu vedenju ob katastrofi na ladji. Mož se je zapel v kuhinjo ter odvil plinske cevi, da bi se usmrtil s plinom. Nakanjo pa so o pravem času zaslu- tili in jo preprečili.

Iz vlade je šel

grški general Metaxas, ki je skupno s Kondylisom zatri upor venizelističnih pučistov

Pretep na svatbi

V vasi Kuri v indijski kneževini Džepur je prišlo med nekim poročnim spre- vodom do krvavega pretepa, pri katerem je bilo ranjenih 80 oseb, nekateri med njimi smrtno nevarno. Vzrok za ta krvavi dogodek je bil kakor običajno v Indiji za nas naravnost nepojmljivo malenkost. Večje število kmetov iz nižje kaste, ki so bili v sprevodu, je hotelo uporabiti konje, lokalne oblasti so to prepovedale in ker se kmetje niso hoteli vdati, je nastopila policija, kar se je končalo z grozovitim pretepom.

Trije novi akademiki

Francoska akademija se je prošle dni pomnožila za tri nove člane. Humanist Bellefleur, avtor raznih kulturno-psiholoških del je dobil dosedanj sedež pokojnega Bremonda, romanopisec Claude Farrère, pisec »Civiliziranec« in »Malih zavaznikov« je zasedel izpraznjeno mesto Louisa Barthouja, zgodovinar Bainville pa mesto Raymonda Poincaréja. Bainville je znan zgodovinar in pisatelj knjig o bavarskem kralju Ludoviku II., o agadirskem vprašanju ter avtor knjige »Politične posledice miru«.

Pri vseh vrstah bolečin

migreni, nevralgiji, revmi, živčnih in menstrualnih težkočah učinkuje naglo

ALGOCRATEINE

Izdeluje E. LANCOSME, Pariz
Dobiva se v vseh lekarnah.
Ogl. reg. p. 2573 11. XII. 1933

Iz akvaristove torbe

O vodožitju v pomladi in o razstavah

Ko stojimo na mostu čez Iščo na poti k Hauptmanci, vidimo marsikak zanimiv prizor. Zlasti zbujajo našo pozornost izredno velik lipan, ki stoji vedno pod mostom in ki je gotovo kralj gornje Išce. Navajen ljudi ni posebno plašen. Prav dobro razlikujemo z mosta toliščenko, majhno tolsto plavut tik pred repno plavuto, znak plemstva, ki ga nosijo vsi pripadniki rodu salmonidov, kakor so sulec, postrv, šarenka. Hrbtna plavut je temnomodra, repna pa rdeča. Pod mostom je bilo videti med ostalimi ribami tudi nekaj potočnih piškurjev, ki so se ovijali drug okoli drugega. Zenili so se.

Ko prestopimo na poti preko Hauptmance mejo Ljubljane, nas prijetno iznenadi z desne strani jarek z ričijo (Riccia fluitans), ki je lepa nadvodna rastlina. Majhni rogovilasti samostalni listi sestavljajo krasne blazine. Če jo pustimo v miru, se razširi v akvariju po vsej gladini. V ostalih manjših jarkih na poti Hauptmance-Laverca, ki so delno ostanke šotšč, je vse polno drobiža, zlasti samookov je mnogo. V vodah vzhodnega Barja se dobe tudi rdeči polži vrste svitkov (Planorbis cornuus). Pri akvariranju v obcestnem jarku blizu mostu čez Izar (Jezer) so se znašli v mrežici kar 3 rdečemesnati polži s svetlorjavno lupino, en odrasel in dva lanskeletna mladiča. Školjke tudi že gledajo iz blata, vabeč pezdilke k svatbi. Nekaj manjših školjk denemo lahko v vsak akvarij, ker brazde, ki jih manjše školjke napravijo pri potovanju po ribogojnici, se sproti zdravijo, koristne so pa školjke v toliko, ker potegnejo vase vsa mikroskopska in ribam nevarna bitja.

Pomlad je tu in akvaristi, ki si žele bujno rast v svojih akvarijih, naj ne zamude prilike, nabaviti si črne barske zemlje. Če jo pomešamo z manjšo količino neoparne najfinejše mivke iz Malega grabna, se bodo rastline izvrstno razvile. Zemljo nam je pokriti s savsko mivko. Če vzamemo čisto ilovico kot primes k barski zemlji, se nam lahko pripeti, da se nasele na rastline alge. Opozorjamo začetnike, da naj bosta pri vsajanju rastlin zemlja in mivka malo vlažni, kar nam olajša delo.

Akvaristom, ki še niso opazovali svatbe pedirkov, je priporočati, da si ujamejo samca in samico in dve 5–6 cm dolgi živi školjki. 12-litrski akvarij zadostuje. Parček je treba dobro hraniti z vodnimi bolhami, samooki, tubifeksi, pšeninim zdrobom, nastrganim mesom, vse menjaže, sicer bo zasledoval svoj lastni zarod. Ker postanejo mladiči do jeseni 2 do 2½ cm dolgi, jih je treba izpustiti ali pa prenesti v večji akvarij. Kakor že omenjeno je pedirka ena najzanimivejših rib na naši obli, ker preda svoje ikre školjkam v varstvo.

Zdaj nekaj o naših ribičih. V večini so sportniki, ki so jim užitek lov in razni vabivni prizori, ki se nudijo zlasti ribolovcem na plemenite ribe. Navadno so vsi odlični poznavalci vodožitja, kajti sedeč in loveč ob vodah vidijo marsikaj, kar bi zanimalo tudi akvarista. Na dlanj je, da so ribolovci tudi akvaristi in da opazujejo doma v ribogojnicah mladiče rib. Če si pa ogledamo po visti naše ribolovce, vidimo, da se večina njih ne ukvarja z akvaristovstvom, ki je gotovo najprikladnejše sredstvo, da vpliva na malčke ribolovcev, ki stopijo prej ali slej v stopnje svojih roditeljev. Le redko se pojavi med ribolovci oseba, kakor je naš priljubljeni starosta g. dr. Robida. Ribolovci, strokovnjaki ribje bolezni in akvaristi. Tako bi bilo priporočati vsem ribolovcem, ki jih mora zanimati življenje v sobnih ribogojnicah. Istotako je tudi za akvariste velike vrednosti, da se posvetijo ribolovskemu sportu, ki je nad vse zanimiv in ki olajša v marsičem razumevanje življenja rib in vodnih živali v akvariju. Zavedajoč se sorodstva so se pokazali ribolovci in akvaristi solidarni in razstavili so preteklo jesen v velešajnskem paviljonu svoje slike iz prirode, odnosno akvarije. Sodeč po razglasu v časnikih je bilo potočno korito, ki je krasilo lani razstavalno dvorano, na prodaj, kar je obžalovanja vredno, ker je bilo prav lepo. Omenjena razstava je služila prosveti in propagandi, a imela je brez dvoma tudi svoj materialni uspeh. Korito bi se lahko uporabljalo tudi za razstave tudi v tekočih in prihodnjih letih, ker je bilo atrakcija zase.

Obžalovati je tudi, da nima Ribiško društvo večjih akvarijev (po vzorcu velikega akvarija Kluba akvaristov). Taki akvariji ne izgube svoje vrednosti in so vedno na razpolago in mobilni. Če jih pa društvo ne potrebuje, jih da (kakor Klub akvaristov) komurkoli na razpolago v svrhu permanentne razstave in propagande za svoje društvo.

Revija ŽIVLJENJE IN SVET

POSAMEZNA ŠTEVILKA 2 Din

SEGAJTE PO DOBREM ŠTIVU!

Hidroplan v razvalinah

V Brestu na Francoskem se je te dni zrušil na zemljo hidroplan. Mornarji so utegnili pobrati s tal jedva njegove ostanke

rodbinah svojih učenec, je zmerom imela na razpolago presenetljivo množino čudnih posameznosti, tako majhnih spletk in pustolovščin, ki si jih je očito ne izmislila, saj so bile hudo neverjetne. Življenje krog nje se ji je pač »delo roman in vse, kar jo je obdajalo in kar je videla, je pletla v svoje dramatične kombinacije. To življenje v fantastičnem svetu in z njim je kalilo mojo srečo. Jaz, ki sem se bil odrekel vsemu in se bil ločil od vsega sveta, da bi bil živ el z njo sem jo videl, kako je zmerom razmišljala o teh nepomembnih in pogosto neumnih rečeh. Če sem pa vse dobro premislil, sem ji moral to slabost odpustiti — saj je bila slabost mlade, nesrečne žene, katere življenje je bilo doselej res podobno zelo resnemu romanu, ki mu je manjkalo spravljljv konec.

Le enkrat sem resnično zasumil, da nekaj ni moglo biti v redu, odnosno bi bil to kmalu storil. Nekega nedeljskega večera se namreč ni vrnila. Obupaval sem. Kaj naj storim? Ali naj se peljem v Saint Germain? S tem pa bi jo bil kompromitiral. Po prebedeni noči, polni skrbi, sem se le odločil, da se popeljem — tedaj pa je prišla. Bila je zelo blede, nemirna in razburkljiva. Njena sestra je bila bolna in ona je morala ostati pri njej, da ji je stregla. Verjel sem vse, kar

je rekla, ne da bi bil samo malo strmel nad povodno besed, ki jo je imela pripravljeno na vsako izmed mojih najenostavnejših vprašanj. Tudi me ni motilo, da je čedalje bolj prehajala od glavne reči na nepomembnosti, pri katerih se je dolgo zadrževala; zmerom spet je govorila o uri prihoda, o zelo nevljudnem sprevidniku, o zamudi vlaka... Tisti teden se je peljala še dvakrat ali trikrat v Saint Germain in ostajala tudi čez noč tam. Potem pa, ko je sestra spet ozdravela, je se nadaljevalo prejšnje mirno in enakomerno življenje.

Na nesrečo je kmalu potem sama zbolela. Nekega dne je prišla tresoča se, blede in z vročico od nouka domov. Njena bolezen se je izkazala za hud prehlad in zdravnik mi je rekel, da ne bo nikdar več zdrava. Mislim sem, da bom zblaznel. Samo to sem se vedel, da ji moram zadnje dneve napraviti čim slajše in čim prijetnejše. Člane njene rodbine, ki jo je tako zelo ljubila, sem hotel zbrati ob postelji umirajoče. Ne da bi ji rekel besedo, sem pisal njeni sestri v Saint Germain in šel sam k njenemu stricu, velikemu rabinu. Ne vem več, ob kakem neprimernem času sem prišel k njemu.

Dobil sem častitljivega rabina pri jedi. Osupnil je nad mojo vsiljivostjo in

me sprejel v predsobi.

»Gospod,« sem začel. »so trenutki, v katerih morajo utihniti vsi malenkostni spori.«

Obrnil je svoj spoštljivost terjajoči obraz čisto k meni — očitno je bil skrajno presenečen:

Začel sem znova: »Vaša nečakinja umira!«

»Moja nečakinja? Nimam nikake nečakinje. Vi ste se nedvomno zmotili v osebi.«

»Prosim vas, zaklinjam vas, gospod, pozabite vse rodbinske prepire. Govorim o gospe Delochevi, kapitanovi soprogi.«

»Ne poznam gospe Delocheve. Vi ste napačno poučeni, dragi gospod, zagotavljam vas!«

Počasi me je spremljal k vratom; zanesljivo me je moral obsoditi, da sem se hotel iz njega norčevati. Ali pa me je imel morda za zblaznelega. Bil sem čisto iz sebe. Kar sem bil slišal, je bilo prišlo tako nenadno. Ali me je bila res nalagala? Toda zakaj? Zdajci se mi je porodila misel. Spomnil sem se naslova njene učenke, o kateri mi je bila zelo pogosto govorila. Bila je hčerka znanega bankirja.

Vprašal sem služabnika: »Ali je gospa Delocheva pri vas?«

»Ne.«

»Mislim gospo, ki poučuje gospodično na klavirju.«

»V naši hiši ni gospodične in tudi na klavir pri nas ne igramo. Kaj hočete prav za prav?«

Zasmejal se je in mi zaloputnil vrata pred nosom.

Nisem dalje poizvedoval, saj sem bil prepričan, da bi povsod naletel na podobne odgovor. Ko sem se vrnil v najino hišico, so mi prinesli pismo s saintgermainskim poštnim žigom. Odprl sem ga, a vedel sem že v naprej, kakšna bo njegova vsebina. Glavni upravnik mi je pisal, da gospe Delocheve ne pozna in da nima ne žene in ne otrok.

To je bil poslednji udarec!

Pet let je bila vsaka njena beseda laž. Tisoč misli, porojenih iz ljubosumnosti, je planilo vame; podoben blazniku, ne da bi vedel, kaj sem delal, sem planil v sobo, kjer je ležala umirajoča žena. Vsa vprašanja, ki so mi gnetla možgane, sem ji zabrusil v obraz. »Kakšne opravke si imela vsako nedeljo v Saint Germainu? Kaj si podnevi tam počela? Kje si bila tisto noč, ko se nisi vrnila domov? Odgovori!«

Sklonil sem se nad njo in sem poizkušal na dnu njenih, še zmerom tako ponosnih in lepih oči brati odgovor, ki sem ga s takim strahom pričakoval. Ona

pa je ostala nema, negibna.

Tresoč se od jeze sem začel znova: »Ti nisi nikogar počevala! Bil sem povsod — nihče te ne pozna! Od kod si dobivala denar, čipke, dragocenosti?«

Pogledala me je tako žalostno, tako neizrečno žalostno — a ni odgovorila. Moral bi se bil premagati, ji priznati in jo pustiti, da bi v miru umrla, toda preveč sem jo ljubil. Ljubosumnost je bila močnejša v meni od usmiljenja.

Nadaljeval sem: »Pet let si me slepila! Od dneva do dneva, od ure do ure si lagala. Vse moje življenje poznaš, odprto leži pred teboj, a o tvojem življenju ne vem ničesar. Ničesar, niti tvojega imena ne poznam! Ime, ki ga imaš, ni pravo, kaj ne? Lažnivka, lažnivka! Glejati moram, kako umiraš, pa niti ne vem, kako se pišeš! Govori vendar! Kdo si? Od kod si prišla? Kaj si hotela od mene? Zakaj si se vrnila v moje življenje? Govori! Reci mi vendar kaj!«

Ves trud zaman. Namesto da bi mi bila odgovorila, je mirno obrnila glavo k zidu, kakor bi se bila bala, da bi mi bil mogel njen pogled razodeti njeno skrivnost...

Tako je nesrečnica umrla! Umrla je, ne da bi bila spoznana, lažnivka do zadnjega diha.

Sportna nedelja

Prva zmaga Primorja

Bobenost in član sta prinesla Primorju prvi točki — Državni prvak BSK od Haška poražen — Točke so še dobili Concordia, Jugoslavija in Hajduk

Sporod v ligo je bil večer prvič popoln. Na petih igriščih je šla borba za toliko zaželjene točke in dala je pričakovane in nepričakovane rezultate. Tako je sportna Ljubljana doživela svoj prvi uspeh. Bolj kot sam uspeh je občinstvo zadovoljilo nepričakovano dobra igra domačega moštva, ki je imelo priliko za mnogo izdatnejšo zmago. Za prvo silo je tudi 3:1 dober rezultat, pomagal je Primorju za zadnjega na predzadnje mesto tabele. Ali bo šel vzpon trajno navzgor? Precej preseneča BSKov poraz v Zagrebu. Hašk je naše najbolj nepreračunljivo moštvo. Zgubi z osiškimi Slavijo z neverjetnim rezultatom 2:5, naslednjo nedeljo pa vrže državne prvega s sedla. Najbrže bo Hašk pričel še marsikatero podobno presenečenje. Jugoslavijina zmaga ne preseneča, pač pa tesen rezultat. Gradjanski po debaklu 1:6 v Sarajevu gotovo ni bil kandidat za rezultat samo 0:1, in vendar mu je uspelo, običajni pa je vendarle na zadnjem mestu. Sarajevska Slavija je Concordiji sredi Zagreba odčepni-

la eno piko. Pričakovati je bilo, da bo doma zmagala. Pa so se ji »zelenci« izvilili, vsilili so ji 2:1 v svoj prid. Hajduk jo je Osiječanom doma zagodel po hajduško. Z 9:0 si je izdatno popravil količnik in se za vsak primer zagotovil tudi s te strani. Izdatnost Hajdukove zmage je gotovo presenečenje dneva.

Tablica je razen v vrhu doživela precejšnjo perturbacijo. Hajduk se je krepko potisnil navzgor, tudi Jugoslavija se je prerila v ospredje, vsi drugi so morali seveda navzdol, razen Primorja, ki je z zadnjega mesta šlo na predzadnje. Položaj je sedaj tak:

Hašk	5	4	0	1	11:6	8
Concordia	5	2	2	1	7:4	6
Hajduk	4	2	1	1	15:5	5
Slavija O.	5	2	0	3	8:19	4
Jugoslavija	2	1	1	0	3:2	3
BASK	3	1	1	1	7:7	3
Slavija S	5	1	1	3	11:11	3
BSK	2	1	0	1	4:2	2
Primorje	3	1	0	2	4:8	2
Gradjanski	2	0	0	2	1:7	0

Primorje : BASK 3:1 (1:1)

Prvi pikči sta zabeleženi v tablici, prva zmaga je srečno pod streho! In to v stilu, ki zagotavlja s plaščem usmiljene pozabljenosti nekoliko poslednjih neuspehov. Mnogi so že obupali, marsikdo je že prelomil palico nad mostvom — saj so najbolj klubovi pristajali spravevali prve vestnike z nezaupljivo ravovednostjo. Kako je bilo, brez povelja, in na novico 3:1 s tomaševsko nevernostjo zmagajali z glavo, čes, ne brij se norca iz nas.

To so bili nekateri. Velika večina sportnih pristajalcev pa je šla na igrišče s trdno vero, ki gore prestavlja; in ta množica navdušenih privrženec je zmagala, zmagala skupno s »svojimi« fanti, sodoživljala poslednje faze burnega poteka borbe, ki je vsa fantovska, vsa ostra, in vendar toliko privlačna, toliko zanimiva, da klub svojemu vsakodnevnemu po-uvažanju valja vedno znova svoje množice na zeleno trato.

Tokrat trata ni bila zelena. Aprilske vremenske zmešnjave so že kaniše pokvariti prireditev. Naporom uprave igrišča je uspelo privedi igralni četverkotnik v stanje, ki ni oviralo igre. Kako je vplivalo nestanovitno vreme na obisk? Dobro; saj je zopet prišla na igrišče gledat borbo za pike publika polnoštevilno, razen onih par malodušnežev, ki so rajši počakali na rezultat pred postjo in drugod. Skratka, občinstva je bilo okoli 2000, uspeh pomenja preokret na boljše, brez rezerve: kakor niso imeli prav malodušneži, bi utegnili doživeti razočaranje tudi preveliki optimisti, kajti žoga je vedno okrogla in sreča nogometašev tembolj opoteča. Neglede na vse pa upajmo najboljše!

Primorje: Starec-Jug, Bertonec I. Zemljak, Slamič, Boncelj-Janežič, Pupo, Makovec, Bertonec II., Zemljak.

BASK: Babič-Mihajlovič, Rančič-Dimitrovič, Ačimović, Kisiarčič-Pavlovič, Babanović, Tomašević, Matjas, Sarič.

Črno-beli proti črno-belim! Pred skoro dvema letoma je v ligaški borbi na ljubljanskih tleh ostal rezultat med njima z 1:1 neodločen. Tudi v tej bitki je dolgo kazalo na kaj podobnega. Vse do prve tretjine drugega polčasa, ko so si našli črno-beli izsilili številčen naskok. Tudi potem se ni bila bitka odločena, saj so gostje krepko pritisnili na zenačenje, in je dolge minute izenačil gol »visel« v zraku. Sredi polčasa pa je uspela odločilna poteza domačega napada in posledje je bilo samo še vprašanje: ali bo ostalo pri tem rezultatu?

Domači so tokrat le

iznenadili z ugodne strani.

Izenadili so z borbeno igro, ki se je raztezala od obrambe — ki je vedno v tem poslednji na mestu — preko srednje vrste tja do napada. Izenadili so s krepko voljo do zmage in z veliko poštvalnostjo do zadnjega moža in do poslednjega trenutka. To je bila igra, to je bila borba! Še enkrat so domači dokazali, da igra moštvo tako igro, kakršno mu dovolijo protivnik. Baskovci niso od muh. Spadajo med elite jugoslovenskega nogometa in umejo igrati. Če jim naši niso dali, da razvijejo igro, da jim stisnejo, kot jih je pred dvema tednema stisnil BSK, so le dokazali, da je med to in ono igro razredna razlika.

Tokrat je napad res igral. To je treba tembolj poudariti, ker je bil skoro osemdeset minut okružen, in so imeli štirje napadalec težko nalogo ne samo, da izravna, temveč da tudi izbižejo zmago. Ki je številčno še prebilo izražena. Še ni v tem kvintetu (kvartetu) potrebne uglednosti, vigranosti. Tudi mnogo je preveč oklevanja pred golom. Prav s tem oklevanjem so oslabe v nepovrat številne prilike, katerih vsaj polovica, če bi bile izkoriščene, bi bile pokazale realen rezultat. Toda preko vsega tega stoji dejstvo, da se je napad razgibal, da je umel vnesti v igro

borbeno odločnost,

ki je krajem krajev dala pozitiven rezultat.

Ko je že kmalu po začetku odšel Pupo statirati na česno krilo, se je začel napadati trio Janežič-Makovec-Pepček razživljati, njegove kombinacije so bile mnogokrat dovršene izvedene, premožki mnogokrat idealno podani, le zaključne poteze ni bilo od nikoder. Desno krilo napada je ostalo hromo do konca, zato pa je bilo tem aktivnejše levo, kjer sta Pepček in Zemljak ustvarila nebroj situacij, izvedla mnogo zelo opasnih napadov in izsilila tudi drugi odločilni zgoditek. Agilni so bili vsi, še Pupo je klub stati-

ranju od časa do časa proizvajal pametne poteze, le nekoliko premalo odločnosti notranjega trija tik pred golom je pogosto kvarilo in pokvarilo sicer zrete stvari. K temu je Makovec večkrat po nepotrebnem »zaviral«, bil je v splošnem pripravljaj, ki si ni upal sam opaliti. Halji so v polnem obsegu storili svojo dolžnost glede obrambne taktike. Ko so se razvijali tudi ofenzivno, je moral ob svežem delu napadalne vrste nasprotnik v obrambo. Na desni strani klub vsemu ni bilo vse v redu. Jug in Zemljak sta ostajala od časa do časa brez kontakta in tedaj je uhajala leva stran protivnikovega napada nevarno naprej. Slamič ni dal svoje najboljše igre, toda njegova borba z rutiniranim Tomaševićem in nikakor ne slabim Ačimovićem je ostala dolgo neodločena. Proti koncu igre je srednja vrsta zašla med branilce in pomagala držati rezultat.

V obrambi je ves čas delal kot stroj, zanesljivo in poštvalno Bertonec. Jug se je razmahnil tekom drugega polčasa, in prvem je bil na trenutke izrazito šibak. Imel pa je tudi šibkejšega stranskega krilca pred seboj. Starec je bil sprva parkrat zelo nesiguren, v tej periodi je tudi padel prvi in edini Baskov gol; potem se je vnesel, in čeprav ni imel izrazitega dela, je vendar nekajkrat našel priliko, da je branil v prav dobrem stilu. Bask je veljal — priznajmo odkrito —

za favorita v tej bitki,

vsaj po papirni formi. V moštvo je bilo par dobrih zasedb. Sem spada v prvi vrsti desni branilec Mihajlovič, ki je imel sicer ogromen posel z dobro razpoloženim nasprotnim levim krilom, ki pa je svoj posel mnogokrat zelo uspešno opravil. Dober je bil tudi Babič v голу, saj je pri precejšnji zaposlenosti ubranil nekaj težkih žog. Pozitivna moč je Ačimović; je sicer bolj ofenziven, toda njegova igra v srednji vrsti je bila zelo opasna. V stranskih krilih ni našel prave opore. Napad ni bil kos svoji nalogi. V splošnem je bila igra fair, dasi je bila na trenutke zelo ostra. Moštvi gojita priliko

podoben sistem igre.

Domači so uspevali, ko so diktirali igro kratkih pasov po tleh. Do odločilnega uspeha pa so prišli z obrambno taktiko in z nenadnimi sunkovitimi napadi, ki je bila nasprotnikova obramba razredčena.

Malo poteka

Začetni okršaji dajo le raztrgano igro, ki gre nervozno s polja v polje. Počasi pa si domači pribori terensko premoč, vendar napadalne akcije niso nevarne. V 10. min. odredi sodnik

minuto molka

v počastitev spomina blagopokojnega najvišjega pokrovitelja nogometnega sporta. Pietetnemu aktu se je občinstvo stoji in odkritih glav spontano pridružilo.

V 17. min. se Tomašević iznenada prebije po levi strani napada, strumno izkoristi trenutno zbeganost domače obrambe in

BASK vodi 1:0.

Igra je posledje bolj osorčena, bolj premisljena. V 19. min. strelja Slamič s srede polja prost strel, Pepček prenese Makovcu, ta nesebno položi Janežiču na nogo in iz neposredne bližine običi žoga v mreži.

1:1.

V drugem delu igre si domači izdelajo sprva nebroj lepih šans. Do rezultata pa prideve šele lepa kombinacija v 16. min., ko se Pepček in Zemljak prekombinirata do pred kazenski prostor in Zemljak oster strel gre pod Babičevim mrežo.

2:1 za Primorje

in urnebesen triumf med občinstvom. Igra je še vedno odprta, toda Pr. posveča večjo pozornost obrambi. V 27. min. podaljša Pepček prosti strel do Janežiča, ta potegne in opali z 20 metrov ostro — Babič se je pravkar nasmešnilo solnce v oči — in strel obsedi.

3:1 za Primorje

in rezultat je postavljen. Do konca se potem Pr. brani, ne da bi po nepotrebnem zavlačevalo igro. Sodil je g. Podupski iz Zagreba prav dobro.

★

Hašk : BSK 1:0 (0:0)

Jugoslavija ; Gradjanski

1:0 (0:0)

Hajduk : Slavija O 9:0 (4:0)

Concordia : Slavija (S)
2:0 (1:0)

Podsavetno prvenstvo

V podsavetnem prvenstvu je bila odigrana včeraj samo ena tekma, in sicer v Mariboru, kjer sta se na igrišču Svobode srečala Celje in Svoboda. Tekma je ostala neodločena in se zaradi tega prvenstvena tablica, kar se tiče vrstnega reda, ni izpremenila. Do prihodnjih tekem bo naslednja:

Železničar	10	6	2	2	27:20	14
Ilirija	8	5	2	1	31:10	12
CSK	8	4	4	0	24:11	12
Rapid	8	4	0	4	22:14	8
Maribor	10	3	1	6	13:29	7
Svoboda	10	2	3	5	12:48	7
Celje	8	2	2	4	13:16	6
Hermes	8	2	0	6	19:22	4

Svoboda : Celje 2:2 (2:1)

Svobode danes ni bilo spoznati. Moštvo se je očitno premalo zavedalo, da je bila današnja tekma zanj velike važnosti. Enajstotica je tako slabo igrala, da ni dala slutiti, da zna boljše zaigrati. To velja zlasti za napad. Krilski vrsta je imela samo enega moža, to je bil srednji krilec Tkalec, ki se je trudil spraviti sistem v moštvo. Tudi ožja obramba ni bila tako sigurna, kakor običajno. Pogrešali smo tudi poštvalnost.

Celje, ki je prvič v spomladanski sezoni poseglo v boj za točke, je bilo popolnoma enakovredno nasprotnik v vseh oziirih, po igri in po znanju, z edino razliko, da se je bolj potrudilo. Enajstotica ni homogena in bi po predvajani igri sodeč od malce boljsega nasprotnika, kakor je bila današnja Svoboda, morala oditi z igrišča poražena. Morda znajo Celjani tudi boljše zaigrati,

Ilirija vnovič državni prvak v cross-countryju

Bručan Jože (Ilirija) ponovno osvojil državno prvenstvo v cross-country teku na 10 km

Celje, 7. aprila
Danes dopoldne se je vršil v Celju cross-country tek na 10 km za prvenstvo Jugoslavije. Mnogim je še živo v spominu skoro dramatičen zaključek lanskoletnega prvenstva v cross-countryju, ki se je vršil v Zagrebu in končal z zmago moštva Ilirije iz Ljubljane in med igralci Bručana (Ilirija), dočim se je zadnja faza dogodkov, ki so se ob tej priliki pripetili, likvidirala šele na glavni skupščini JLAS. Morda je bilo prav zato zanimanje za letošnje prvenstvo toliko večje, vendar so mnogi vmesni dogodki, na katere se preje ni računalo, sliko precej napetega pričakovanja v zadnjem času močno spremenili. Lanski glavni tekme prvak Iliriji in vsem ostalim klubom, Primorje, letos ni postavilo na start niti enega tekmovalca. Vendar je bilo tekmovalcev kljub temu zelo razgibano in borba ponekod zanimiva in napeta.

Pokroviteljstvo nad prireditvijo je prevzela mestna občina celjska, organizacija predvsem tehnično pa je bila v rokah agilnih sportnih delavcev Jugoslavije in ostalih celjskih klubov, ki so z veliko vmeno in pridnostjo pripomogli prireditvi do lepega uspeha.

Glasom sklepa glavne skupščine so bili stavljeni za letošnje prvenstvo precej težji pogoji kot dosedaj. Klubi, ki so hoteli tekmovalci z moštvi, so morali postaviti na start vsaj 8 tekmovalcev, od katerih jih je šlo za placement prvih 6.

Na tekmovalstvo so nastopili z moštvi Ilirija (Ljubljana), Maraton in Železničar (Maribor) ter domačini Jugoslavija (Celje). Kot posamezniki pa so tekmovali Haškovec Flas, mariborski Maratonec Kangler, dalje Doršič (Mt. Zagreb) in Čavič (varazdinska Slavija).

Start in cilj je bil na igrišču na Glaziji, odkoder je vodila vidno in dobro markirana proga ob Savinji do obrata na pribli 4 km, od tam nazaj na igrišče, kjer so tekli eno rundo in nato prvo polovico ponovili ter se končno vrnili na cilj nazaj na igrišče. Zaradi zadnjega deževja je bila ponekod nekoliko razrahljana, vendar ne toliko, da bi to oviralo tekmovalce. Zanimanje občinstva sicer ni bilo tolikšno kot bi bilo želeli — ob istem času se je vršil tudi kongres narodnega delavstva in povorka po mestu — vendar so bili vsi gledalci lahko zelo zadovoljni, ker so borbo skoro ves čas teka opazovali v vseh njenih fazah.

Točno ob napovedanem času je sodniški zbor pozval tekmovalce na start. Pred pričetkom samim je pozdravil tekmovalce z dobrodošlico in bodrilni k uspehu zastopnik mestne občine celjske g. dr. Vrečko, delegat JLAS g. Novak pa jih je še posebej opozoril, da naj se bore s pravo sportno fairness in po pravilih JLAS. Na startu je bilo 37 tekmovalcev, kar ni ravno primerno zadovoljivo število za državno prvenstveno tekmovalstvo. Po prijavah smo pričakovali večjega odziva in zanimanja, predvsem s strani zagrebških klubov, ki so kakor znano na letošnjem prvenstvu Zagreba pred kratkim postavili na start 150 tekmovalcev. Čudno je le, da so za državno prvenstvo pokazali tako malo zanimanja, ko Zagreb ni tako daleč od nas.

Posamezni rezultati doseženi v cross-countryju so naslednji:

1. Bručan I. (Ilirija, Ljublj.) 33:17 min. 1. Flas (Hašk, Zagreb) 33:40. 3. Čavič (Slavija, Varazdin) 33:59. 4. Kangler (Marat., Maribor) 34:12. 5. Doršič (Marat. Zagreb) 34:15. 6. Osterman (Ilirija, Ljubljana) 34:59.

Zmagovalec Bručan si je s tem že dru-

a v primeri z lani, je moštvo močno nazadovalo. Zadovoljila sta samo branilca in deloma krilski vrsta, dočim napad ni bil v stanju napraviti smotreno potezo. Vse je pokvaril zlasti Gobec, ki je stal vedno v ofsidu. Celjani so tudi stalno ugovarjali sodniku in zato si niso pridobili simpatij gledalcev. Glede na pridno poštvalnost pa si je Celje točko zaslužilo. Tekma sama je potekla v znamenju borbe za točke. Sodil je g. Lukežič iz Ljubljane objektivno in v splošnem dobro.

V predtekmi je kombiniran naraščaj železničarjev zmagal nad rezervo Svobode.

★

Olimp : Atletiki 5:2 (3:1)

Celje, 7. aprila.
Danes popoldne se je na igrišču pri Skalni kleti pred 400 gledalci odigrala drugorazredna prvenstvena tekma med lokalnima rivaloma Olimpom in Atletiki. Tekma je bila zanimiva in napeta, a obojestransko preostara. Prvi polčas sta bili moštvi izenačeni, nato pa je bil Olimp v premoči prav do konca. Olimp je bil tehnično boljše, Atletiki pa premalo poštvalni. Zmaga Olimpa je bila zaslužena.

Sodil je g. Veblo objektivno, a premalo strogo.

Na Glaziji je mladina Celja zmagala nad rezervo Jugoslavije z 2:1.

★

Ostale nogometne tekme

Ljubljana: Primorje jun. : Zalog 8:1 (5:0). Grafika : Primorje rez. 1:1 (1:0).

Murska Sobota: Mura : Drava 5:2 (2:1).

Zagreb: Prvenstvo: Jugoslavija : Viktorija 2:1. Uskok : Železničar 1:0.

Osijek: Elektra : Grafika 1:0. Presenečenje. Grafika je osiškiji prvak.

Praga: Sparta : Slavija 2:1 (0:0). Kolín : DFC 3:2 (2:1). Židenice : Bohemians 1:0 (1:0). Kladno : Tepličer FC 4:0 (2:0). Čechie Karlin : Plzen 1:0 (0:0). Viktorija Plzen : Prostějov 1:1 (1:1).

Dunaj: Vienna : Favoritner FC 2:2 (1:1). Austria : Sportklub 3:2 (2:0). FAC : Hakoah 1:1 (1:0). Rapid : Libertas 3:1 (2:1). Admira : FC Wien 3:2 (1:1). Wacker : WAC 3:0 (1:0).

Rim: Milan : Lazio 1:1. Ambrosiana : Roma 4:3. Torino : Pro Vercelli 3:0. Firenze : Sampierdarena 0:0. Napoli : Brescia 1:0. Juventus : Livorno 2:1. Alessandria : Triestina 3:0. Bologna : Palermo 0:0.

Budimpešta: Hungaria : Szeged 4:1. Ferencváros : Kispest 4:0. Soroksar : III. okraj 1:1. Bocsikay : Phoebeus 2:0. Budai : Attila 3:1.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London: škotska : Anglija 2:0.

London:

TEDEN DNI FILMA

Karikiran prizor iz filma »Na večer ob 8.«, ki se bo predvajal tudi v Ljubljani

Pesem pomladi z Rihardom Tauberjem

Spet se nam enkrat obeta v Ljubljani film s pevcom svetovnega slovesa Rihardom Tauberjem. Igral bo vlogo nesmrtnega Franca Schuberta in bo pel tudi njegove pesmi. Mislimo, da ni nikogar, ki bi mu ne bila prijetna melodioznost Schubertovih skladb. Snov besedila je vzeta iz l. 1820., ko je veseli in brezbrzi Dunaj sicer splošno poznal melodije Franca Schuberta, a samega ustvarjalca te lepe glasbe ni poznal. Siromašen in neznan je živel Schubert v majhni manjšini sobi nad stanovanjem plesnega učitelja Wimpassingerja (Pavel Graetz).

Rihard Tauber igra vlogo Schuberta v romantičnem zvočnem vefilmu »Pesem pomladi«

V besedilo je vpletena romantična ljubzenska zgodba gardnega oficirja kneza Rudolfa Hohenberga (Vili Eichberger) in Vikke (Jane Baxterjeva) hčerke plesnega učitelja. Oba se ljubita, a morata premostiti nešteto ovir, da se dobita. V Vikki je zaljubljen tudi Schubert, a ko vidi, da je Vikki srce že oddano, se vda v usodo in si s pesmijo teši svoje zlomljeno srce.

Ta vefilm se bo predvajal v Ljubljani najbrže že ta teden. Da bo tudi pri nas atrakcija, kakor je bil drugod, nam jamčijo ime Riharda Tauberja, melodije Franca Schuberta in tudi snov sama, polna tistih romantičnih zapletov, ki kljub tako izpremenjenim, trdim časom ali pa morda prav zaradi tega še zmorejo mikati.

Willy Schäfers kot kitajski cesar v vefilmu »Turandot«

Praktičen zdravnik.

Srečata se sošolca z univerze in prvi vpraša drugega:

- No, kaj pa delaš tu, prijatelj?
- Že sedem let sem tu zdravnik.
- In kako ti gre?
- Imenitno, pacientov imam še preveč.

- Kaj je tu toliko bolnih ljudi?
- Ne, pač je pa tu deset zdravnikov, a samo jaz ne prepovedujem svojim pacientom kaditi in piti.

Mali oglasi

Prodajam
Beseda 1 Din, davek 2 Din.
za sifro ali dajanje naslova
5 Din. Najmanjši tisk 17 Din.
Elegantno steno
hrastovo, s brušenim steklom, 5,30 x 3,30 prodam po nizki ceni. Ogledati v lokalu »Jutra« v Selenburgovi ulici. Naslov v oglaš. oddelku »Jutra«. 6772-6

Leopoldina Konstantinova in Vili Schäfers v vefilmu »Princesa Turandot«, ki se zdaj z velikim uspehom predvaja v Ljubljani

Žena v sodobnem svetu

Franta Plaminkova in Slovenke

Pomladi l. 1907. mi je iz Prage pisal pisatelj Ivan Lah, ki je takrat študiral na praški univerzi, naj Splošno žensko društvo izreče Čehinjam željo, da se ob priliki vseslovenskega zleta ob koncu junija sestane tudi češko in slovensko žensstvo. Takoj sem pograbila Lahov predlog, saj s Čehinjam nisem bila tuja. Preko Bunda österreichischer Frauenvereine smo bile že nekaj let v dopisni zvezi. Sicer so bile te vezi rahle. Nekajkrat smo namreč poslane skupno dunajskemu parlamentu rešitve in peticije feministične smeri. Klub pro volenbo pravo žen (za žensko volilno pravico), na čelu mu Franta Plaminkova in pokojna Marie Tumova, je namreč naše društvo obveščal o svojih navedenih, vsega žensstva se tičočih podvzetih in je pozival tudi nas, naj se jim pridružimo v skupnih ženskih zahtevah.

Slovenke smo torej prejemale pobudo za feministično delo iz Prage; zato je razumljivo, da smo želele poglobiti in okrepiti stike s Čehinjami, zlasti pa osebno se seznaniti z njimi.

Znana slovanoljubka, pisateljica Gabriela Preissova, velika in požrtvovalna prijateljica Slovencev, je bila takoj navdušena za naš sestanek. Poznali sva se z njenih posetov v Ljubljano in na Bled.

Kot tajnica Splošnega ženskega društva sem poslala nekaj notic v »Slovenski Narod« in v »Slovensko gospodinjstvo«, napisala nekaj pozivov svojim znankam, in kmalu so se začele javljati Slovenke iz Ljubljane, Trsta, Gorice... Ni se dosti govorilo in ne mnogo pisarilo: zbralo se nas je 56 Slovenk, prišle smo v Prago in našle ondi odprta srca in odprte roke. Prišle smo kakor sestre h sestram.

Pa ne samo to. Brez priprave, skoraj nevede in nehoti so se na prvotno našo iniciativno našle na skupnem sestanku na staromestski radnici Čehinje, Rusinje, Poljanke, Hrvatice, Srbinke in Slovenke. Vrstili so se govori v vseh slovanskih jezikih. Ženski klub češki nam je 30. junija priredil v svojih prostorih večer slovanskih žen. Najzanimivejša točka tega večera pa je bilo predavanje češke feministke Frante Plaminkove z naslovom »Slovenske žene, zedinimo se!«

In takrat sem jo videla prvokrat: visoka, stasita, približno 30 letna žena, živih modrih oči, bujnih rdečelatih, naravno kodrastih las, počesanih nazaj da se je videlo visoko čelo. Izredno simpatična pojava.

In kako nam je govorila! »Žensko vprašanje je nastalo iz poniževanja žene in bo rešeno, ko bo žena vstala in bo priznana v polnem obsegu kot človek... Ogrožen mrtev kapital naroda je zakopan v rokah in glavah žen. Treba je, da se te vzdramijo, da dobe svobodo razvoja; privedi jih je treba na isto stopnjo družbene vrednosti, kakor jo ima moški, da se bo mogel ves narod zdraviti in sorazmerno razvijati... Urediti je treba socialne razmere tako, da bo žena rešena svoje dosedanje brezpravnosti: Žena mati bodi pred zakonom enakopravna z očetom, delavka z delavcem, državljanka z državljanom.

Tega dela pa ne more izvršiti posameznik... Gre nam za celoto, za žene vseh vrst... Gre nam za izpremembo zakona. K temu pa je potrebna velika organizacija. Žene v tujini so že davno razumele važnost organizacije... Tudi avstrijske Nemke jo razumejo. Ustanovile so si na Dunaju zvezo, in ta nemška ženska zveza predstavlja delo ženskih društev vse Avstrije, torej tudi nas slovanskih žen, dasi je v Cislitaniji 9 milijonov Nemcev in 14 milijonov Slovanov. Med tem ko se može v parlamentu truditi z vsemi silami,

da uničijo nezdravo nemško nadvlado, medtem ko se može bore, da dajo Cislitaniji pravi izraz — me, žene Slovanke ne prispevamo ničesar k tej emancipaciji. Torej združimo se, žene Slovanke! Naša narodna dolžnost, naš človeški ponos nam ukazuje, da v zvezi velikih svetovnih organizacij nastopimo kot močnata svetovna enota, da podpremo delo svojih mož, ki se bojujejo za uveljavljenje pravic slovanskega življa v Avstriji...

Tako nam je govorila Plaminkova leta 1907. Seveda sem se takoj prijavila in sva se dogovorili za sestanek pri njej. Mnogo lepih načrtov sva skovali, načrtov, ki se sicer v celoti niso uresničili, toda na nerodovita tla seme ni padlo. Smisel za organizacijo se je utrdil v meni, pa tudi v mnogih drugih Slovankah. Da je gojila Plaminkova že takrat simpatije do Slovencev in je imela resno voljo, delati z nami, priča dejstvo, da je prihajala med nas — na Jezersko — na počitnice in se ji ni zdelo premalenkostno učiti se slovanskega jezika.

Do velike vseslovenske ženske zveze žal, ni prišlo; premalo je bilo resnih delav, da bi se bila uresničila ta lepa ideja. Ostale pa smo v stikih s Čehinjami vse do vojne. Ko sem bila l. 1908. spet teden dni v Pragi in sem se udeležila nekega shoda za žensko volilno pravico, me je nagovarjala Plaminkova, da prirejamo tudi mi take propagandne sestanke.

»Saj ne smemo,« sem ji odgovorila, »vlada bi nam razpustila društvo.«

»Kaj mislite, da smemo me? Poslušajmo se zvečje. Policiji javimo prav neodložno snov predavanja, na primer »Zaščita dece.« Tudi res govorimo spočetka o tej temi, toda vsak tak šod se zaključuje z navduševalnimi govori za osamosvojitve žene, s propagando za žensko volilno pravico. Prirejamo pa te sestanke vsakokrat v drugem okraju. Tako hočemo počasi vzgojiti naše žene k samostojnemu mišljenju in delovanju. Tudi na Moravskem imamo delo izvršno organizirano.«

Kako neznatna sem se zdela sama sebi sprito take, vse osvajačice samozavesti, ki si je začrtala natančno pot in neustrašno stopa naprej...

Sredi meseca februarja l. 1911. je bila v državnem zboru dunajska deputacija žen, ki so izročile zbornici petico za izpremembo paragrafa 30. društvenega in paragrafa 7. državnega zakona. Po paragrafu 30. ženske sploh niso smele pripadati političnim društvom, paragraf 7. pa je izločal žene od splošne enake aktivne in pasivne volilne pravice. Čehinje so poslale iz vseh krajev svoje domovine enake peticije na državno zbornico. Na poziv Plaminkove in Tumove smo se tudi Slovenke, ljubljanske, tržaške in goriske in dalmatinske Hrvatice pridružile zahtevam Čehinj.

L. 1918. maja meseca ob 50 letnici narodnega divadla so se zopet sešle Slovenke in Čehinje. Takrat je bil češki odbor za žensko volilno pravico s Fr. Plaminkovo na čelu že dovršil svoje veliko politično-vzgojno delo. Od l. 1905. pa do konca vojne je Plaminkova s pomočjo Tumove, Čurčiče, Schöntagove in Moravanke Wiedermannove in še nekaterih drugih vodila agitacijo v prid ženske politične enakopravnosti. Vse je bilo dobro pripravljeno, tako da so Čehoslovakinje po vojni s samozavestjo lahko sprejele po ustavi jim zagotovljene politične in državljanske pravice.

Jugoslavije Plaminkova ni pozabila. Prišla je k nam kot senatorka s češkoslovanskimi senatorji in poslanci. V Ljubljani se je pri tej priliki sešla s Slovenkami na domu gospe Franje Tavčarjeve, še prav

tako živahna in podjetna.

Ob koncu oktobra l. 1924. je prišla v Beograd na konferenco Male ženske antante. Na obedu pri neki skupni znanki sva govorili; izpraševala me je po znanih iz mladih dni in mi obetala, da prav gotovo pride v Ljubljano, kakor hitro ji bo dopuščal čas.

Pa je minilo spet nekaj let, a Plaminkove ni bilo v Ljubljano... Videli sva se l. 1930. na Dunaju na kongresu Mednarodne ženske zveze, kamor je bila privedla veliko število Čehoslovanek. Takrat je bilo malo časa za razgovor. Kot podpredsednica uprave MZZ je imela senatorka Plaminkova pač druge, večje dolžnosti.

Toda po sestanku delegatki Internacionalne feministične alijanse v Beogradu l. 1931. maja meseca je privedlo odlično češko ženo stremiljeno po napredku in lepši bodočnosti tudi naše žene spet k nam v Ljubljano, potem ko se je bila ustavila že v Zagrebu in se nekaterih jugoslovanskih mestih.

V dvorani OUZD nam je Plaminkova na povabilo Jugoslovanske ženske zveze s svetim ognjem najljubljega prepričanja in z nezmanjšanim temperamentom govorila o stremiljenih za večni mir med narodi in za žensko polnopravnost.

»Čehoslovaka in Jugoslavija sta se najbližji po duševnosti najbolj sorodni državi in morala biti druga drugi v dober vzgled in oporo« je dejala ob koncu svojega predavanja. Naš prezident dr. Masaryk naš zvesti prijatelj, je feminist. Leta 1911. se je začelo njegovo osvobodilno delovanje, ko je v borbi z Aerenthalom spoznal, da Jugoslovenci in Čehoslovaci v Avstriji ne dosežejo nikoli svojih človeških in narodnih pravic.

Pred dvema letoma je naš Masaryk povedal, kakšna naj bo žena; dejal je: žena mora biti aktivna, imeti mora smisel za javno življenje in pogum za lastno prepričanje. To je; imeti mora pogum, da stoji na lastnih nogah.

Me Čehoslovakinje delamo torej v duhu našega prezidenta, je nadaljevala Plaminkova, in rečem vam: dokler ne stopite v javno življenje, ne boste zares svobodne in enakopravne.

Naključje je naneslo, da slavita svoj življenjski jubilej skoraj istočasno dve odlični osebi češkoslovanskega naroda: 85 letni dr. Tomaž G. Masaryk prvi prezident češkoslovanske republike, mož, ki ga priznava kot genialnega državnika filozofa in sociologa ne le vse slovansko, nego vsa Evropa in spoštuje ves kulturni svet, in 60 letna senatorka Franta Plaminkova. Seveda ni mogoče primerjati teh dveh oseb glede pomembnosti in historične važnosti. Toda marsikaj imata skupnega: oba sta moderno trezna, pozitivno delavna, realno misleča, brez fantastičnosti, energična, vztrajna, zdrava in vedra človeka jasnega programa, nacionalna, a tudi široko vsečlovečansko čuteča. Čehoslovaka sta, a še bolj Slovana, a najbolj Evropeci! In Masaryk in Plaminkova sta naša prijatelja ne-le v besedah, nego tudi v dejanjih.

Nikoli ne smemo pozabiti pogumnih, naravnost revolucionarnih spisov Masarykovih v obrambo pravic žensstva, spisov za socialno in politično enakopravnost žen. Oprta na te spise in izreke avtoritete svetovnega ugleda Masaryka, je delala, se borila in dosegala uspehe naša prijateljica Plaminkova.

Ko smo torej te dni s hvaležnostjo slavili jubilej največjega sodobnega Slovana, državnika Masaryka, se spominjamo z ljubiznjo tudi svoje dobre sestre Frante Plaminkove. Minka Govekarjeva.

Jubilej ugledne borilke za idejo miru

Znana avstrijska borilka za ženske in človeške pravice, zlasti pa za idejo miru med narodi, ga. Marijana Hainischeva, praznuje svoj 96. rojstni dan. Sprito napečnosti, ki v tem trenutku prevladuje svetovni politični položaj, je njen apel, ki ga je napisala ob priliki svojega jubileja, poseben pomemben. Obrača se na žene vsega sveta s temile besedami:

»V svojem dolgem življenju — čez 4 leta bom 100 let — sem doživela mnogo veta. Priča sem bila brezmejne gorja, ki je zadelo družine, matere, žene, otroke zaradi vojne. In zdaj spet govore o vojni. Politični horizont Evrope, da, vsega sveta, je zasenčen od tako temnih oblakov, kakor še ni bil od l. 1914. Spet je strašna beseda vojna vsem v mislih in govoru, in vendar pomenja že samo dejstvo vojne nevarnosti nepopolno nesrečo za človeštvo.

V tem kritičnem zgodovinskem trenutku pripada ženi velika, odločilna naloga. Se ni strašna možnost nove svetovne vojne uresničena. Nikakor ne bo brez vpliva stališče in zadržanje žen vsega sveta v tem trenutku, ko se odloča o rasti ali propasti civiliziranega človeštva. Da bi nova vojna s strupenimi plini in z najbolj rafiniranimi moralnimi sredstvi pomenila konec človeške civilizacije in kulture, ne moree nihče dvomiti. Iz današnje vojne ne bi izšel nihče kot zmagovalce.

Danes je žena v prvi vrsti poklicana, da izkusa preprečiti to najhujšo vseh katastrof, ki morejo zadeti človeštvo. V javnosti in v družini naj zastavi ves svoj vpliv: kot mati, ki ji je zadnja svetovna vojna odvzela najdražje na svetu — njenega sina; kot soproga, ki je izgubila očeta in ji je beda zbištrila pogled. Vse te žene naj dvignejo svoj glas.

Položaj žen v Belgiji. Kakor povsod, se tudi v Belgiji položaj delovnih žen stalno slabša. Nedavno je belgijska vlada izdala zasilno odredbo, s katero pobilasča ministra za delo in socialno skrbstvo, da odloči in razsodi, v kakšnem razmerju bodo smela v bodoče industrijska in trgovska podjetja zaposlovati ženske delovne moči. V tej odredbi je posebno značilno dejstvo, da veljajo za žene pri sprejemu na delo isti pogoji in se uporabljajo iste mere kot za inozemske delovne moči. Torej je polnopraven in polnopraven državljan samo mož. Belgijske žene seveda energično protestirajo: na velikem protestnem zboru ni nastopilo nič manj kot 20 govornic. Kaže, da je imel protest uspeh, kajti minister je na poslano mu resolucijo odgovoril, da bo ukinil samo nekatere zlorabe.

Ženska propaganda za svetovni mir potomi radija. V New Yorku predvaja vsak petek v radiu kaka ugledna organizatorica ali socialna delavka pod naslovom »svetovni mir in žene«. Predavanja obsegajo poročila o dosedanjem delu žen za svetovni mir ter organizirajo propagando za širjenje mirovne ideje. Dosedaj so predavale tudi pri nas znane žene: Jane Addams, socialna organizatorica, Carrie Chapman Catt, bivša predsednica svetovne ženske zveze Ella Boole, predsednica zveze krščanskih žen in druge.

Turkinje v političnem pogledu izenačene z možskimi. Zakonodajna skupščina je soglasno sprejela predlog, ki določa, naj se ustava tako spremeni, da bo imel v bodoče vsak turški državljan, ki je izpolnil 23. leto, pravico voliti poslance v parlament, in vsak, ki je star nad 31 let, bo lahko izvoljen, ne glede na spol.

Žene — župani v Angliji. Pri zadnjih volitvah v Angliji in Walesu je 13 občin postavilo na čelo občinskega sveta ženske.

FILATELIJA

Slovenska izdaja 1919—1920

Frankovna znamka za pet kron (rjavordeča)

Naklada. 2.832.900 kosov, in sicer dve nakladi Jugoslovanske tiskarne (I. 12. IV. 1919. in IV. v aprilu 1920.) skupaj z 2.002.900 kosi in dve nakladi Reiserja na Dunaju (II. 10. XII. 1919 in III. 11. I. 1920) skupaj z 830.000 kosi.

Tiskovne in poštne pole so obstajale iz 10x10=100 kosov.

Poizkusni tisk: črna barva na kartonskem papirju in slabem sivkastem tisk. papirju in veliki format 42x65 na kartonskem papirju, nadalje vijoličasta barva na tankem papirju (tisk na obeh straneh papirja).

Papir. Razločujemo gladki beli papir »A«, tanki beli papir »B« in novinski papir »H«, ki je tu pa tam na površini rebrast.

Barva. Razločujemo tri izrazite nianse rjavordeče barve:

- a/A rožnato,
- a1/A karminastorožnato,
- a2/B isto nianso na tankem papirju,
- a3/A karminastorjavo;

- b/A rjavordečo;
- c/H opekastordečo.

Lepljo. Pri papirju A je lepljo bledorumenom do rumenkasto, enakomerno nanešeno, in rumenkasto do rjavorumenom, gosto, pegasto, neenakomerno nanešeno. Pri papirju »B« je lepljo rumenkasto do rjavorumenom, gosto, neenakomerno nanešeno.

Ker se je prvotno te pole najprej zobčalo in šele potem gumiralo, so v teh slučajih luknjice izpolnjene z lepilom. Pri papirju »H« je lepljo rjavorumenom, temno, enakomerno nanešeno. Znano je tudi takozvano masno lepilo, ki se opaža v obliki svetlih madežev samo pri nerabljenih kosih.

Zobčanje. Imamo dve vrsti zobčanja: I. linijsko zobčanje 11½, in II. linijsko zobčanje 11. — Znani so tudi rezani in le deloma nezobčani kosi, mišje, slepo in širokorobno zobčanje z iglastimi in širokimi luknjicami.

Tiskovne napake. Znani so dvotiski, od-tiski, predirajoči tiski in gube, ter tisk na gumirani strani papirja. — Prehodi od svetlejše v temnejšo nianso so pogosti, dočim prehod iz ene nianse v drugo ni znan.

Izrazite in tipične pogreške plošč. Pri 31. znakmi: praska od levega okvira preko čela; pri 47. znakmi: navpična črtica nad desnim očesom, pri 51. znakmi: nad levim številom »5 K« je pika; pri 67. znakmi: v desnem ušesu madež; pri 78. znakmi: manjka polovica desnega ušesa; pri 88. znakmi je na čelu šop temnih las; pri 94. znakmi je nad levo ramo pika; pri 98. znakmi je v navpičnem okviru desno leve številke »5 K« bel madež.

Obeski: pri opekastordeči, papir H, levo obesek trivinarske purpurvioletaste s spodnjim robom; — pri karminastorjavi, papir A, levo obesek 11 kroške cinobrazne z desnim robom, zobčanje 11; pri rjavordeči, papir A, desno obesek 2 Kroške modre z levim robom.

Vodni znak: navpični in široki vodoravni na papirju A, navpični in vodoravni na papirju H.

Razpolovljene znamke doslej niso znane. Provizoriji niso znani.

Zanimive poštne izkaznice (celine): mešana frankatura.

Redkosti: zobčanje 11; barva a/A svetlorožnata.

Rabljeno — nerabljeno. Karminastordeča barva na tankem papirju je v vodi občutljiva! Pri pranju tedaj pozor!

Potvorbe niso znane.

Vse filateliste prosim, da svoje morebitne pripombe ali poprave o tej vrednosti pošljejo na naslov: Slavko Veselič, tajnik Slovenskega filatelističnega društva in član zvezne sekcije za raziskavanje slovanskih znamk, Ljubljana, Tyrševa cesta 15-I.